

Nr 273

Av fröken Stenberg m. fl., om inrättande vid universitetet i Umeå
av en forskardocentur i arkeologi.

(Lika lydande med motion nr 346 i Andra kammaren)

Förslag om inrättandet av en forskartjänst i arkeologi vid universitetet i Umeå har väckts i flerpartinotioner, 1964 I: 743/II: 891, 1965 I: 277/II: 331 och 1966 I: 409/II: 498, i vilka framhållits vikten av att man i Norrland får en aktivt verkande arkeolog med speciell inriktning på nordskandinavisk och circumpolär arkeologisk forskning.

Efter det att tidigare motioner i denna fråga väckts, har ytterligare arkeologiska fynd gjorts i övre Norrland. Dessutom har här förutsättningarna för bedrivande av arkeologi förbättrats: professor Thure Arnes bibliotek med bl. a. rysk och finsk arkeologisk litteratur har kommit i Skellefteå museums ägo 1965 och är ett viktigt komplement till dr Gustaf Hallströms bibliotek, som förvärvades till Umeå 1964. 1966 har dessutom riksantikvarie Sigurd Curmans bibliotek med bl. a. arkeologisk litteratur donerats till universitetsbiblioteket i Umeå.

Enligt vad som framhölls redan i föregående års motioner föreligger även på länsplanet ett stort intresse för arkeologisk forskning: Västerbottens läns landsting jämte Byske kommun och Skellefteå stad har svarat för kostnaderna för fortsatta arkeologiska undersökningar av stenåldersboplatser i Västerbotten jämte vetenskaplig bearbetning av det funna materialet. I Norrbotten har Kalix kommun engagerat sig för en omfattande forskning om Neder-Kalix förhistoria.

Statsutskottet har i sitt utlåtande nr 90: 1965 framhållit, att en forskardocentur borde kunna komma till stånd genom insatser från vederbörande forskningsråd. För närvarande anser sig humanistiska forskningsrådet inte ha möjlighet att inrätta en forskardocentur av sagda slag i Umeå. I årets statsverksproposition har emellertid departementschefen framhållit att man vid uppbyggnaden av den humanistiska bildnings- och forskningsorganisationen i Umeå bl. a. skall taga hänsyn till de speciella förutsättningarna i Norrland. Det har därför ifrågasatts om inte en personlig forskartjänst i arkeologi — med särskild hänsyn till nordskandinaviska och circumpolära förhållanden — i Umeå borde inrättas genom riksdagens försorg, på samma sätt som en personlig preceptor inrättats i medeltidsarkeologi vid Lunds universitet. Till innehavare av en forskardocentur vid universitetet i Umeå föreslås docent Hans Christiansson, Uppsala.

Docent Christiansson har under de senaste åren gjort stora insatser för arkeologien inom övre Norrland genom olika undersökningar — främst genom internationellt uppmärksammade utgrävningar på stenåldersboplat-

serna Bjurselet i Byske och Kusmark i Skellefteå. Dessa är av grundläggande betydelse för uppfattningen om Norrlands ännu föga utforskade förhistoria, och i det tvärvetenskapliga internationella forskarteam som docent Christiansson samarbetar med ingår zoologer, botaniker, kvartärgeologer och kulturgeografer. Om någon forskartjänst ej före utgången av 1967 kan ordnas för docent Christiansson måste undersökningarna nedläggas. Påpekas bör även att via landsting, kommun och fondmedel mer än en kvarts miljon investerats i dessa arkeologiska undersökningar. För övrigt kan understrykas att docent Christiansson tagit initiativet till kulturhistorisk forskning på Spetsbergen, där han 1955 och 1960 i samarbete med Tromsø museum och Åbo akademi bl. a. företagit en fullständig utgrävning av en stor rysk fångstation. Han har också deltagit i arkeologiska utgrävningar på norska ishavskusten. Materialet från undersökningarna på Spetsbergen bearbetas för närvarande av olika forskare, men arbetet härmed måste också nedläggas fr. o. m. utgången av 1967 om någon tjänst ej kan beredas docent Christiansson. Även i den arktiska kulturforskningen på Spetsbergen, vilken rönt stor uppmärksamhet bl. a. i USA och Sovjet, har fondmedel till betydande belopp investerats.

Docent Christiansson har publicerat åtskilliga skrifter om nordskandinaviska arkeologiska problem samt om Spetsbergens kulturhistoria. Han är nu sysselsatt med en större monografi över sina pågående undersökningar om stenåldersproblem omkring Bottenviken. Sedan 1961 har han varit extra ordinarie docent i nordisk fornkunskap vid Uppsala universitet. Dessutom har han lett studiecirklar i arkeologi på universitetsnivå i Umeå.

Docent Christianssons undersökningar vid Bjurselet, som beräknas sträcka sig över en lång följd av år, kan i många avseenden jämföras med professor Wilhelm Holmqvists undersökningar av järnåldersboplatsen på Helgö i Mälaren. För professor Holmqvist har ju också en särskild tjänst inrättats.

Det synes oss motionärer synnerligen viktigt att en arkeologisk forskartjänst kommer till stånd i Umeå så snabbt som möjligt och att denna tjänst upprätthålles av en person som är väl förtrogen med såväl nordskandinaviska som arktiska förhållanden samt även med circumpolär forskning. Inrättandet av en sådan tjänst skulle också vara av stor betydelse för såväl tvärvetenskaplig som rent humanistisk forskning.

Med stöd av vad ovan framhållits får undertecknade hemställa,

att riksdagen måtte besluta att en forskardocentur i arkeologi inrättas vid universitetet i Umeå med docent Hans Christiansson som förste innehavare.

Stockholm den 25 januari 1967

Gunvor Stenberg (h)

Nils-Eric Gustafsson (cp) Thure Dahlberg (s) Per Jacobsson (fp)